

ALKÉSTIS

Když Zeus usmrtil bleskem Apollónova syna Asklépie, Apollón v zlosti pobil Kyklópy, kteří podle báje kuli Dioví blesky. Zeus ho proto odsoudil načas k službě u smrtelného člověka. Byl jím král Admétos v Thessalii v městě Ferách. Apollón mu pásl stáda. Admétos se k němu choval uctivě a přátelsky. Za to se mu Apollón odměnil. Když měl Admétos předčasně zemřít, Apollón přemluvil Moiry (Sudičky), aby prodloužily Admétovi život, bude-li chtít někdo zemřít místo něho. Den královny smrti se přiblížil, ale nikdo se za něho nechtěl obětovat, ani jeho stařícký otec. Jenom mladá choť Admétova Alkéstis byla ochotna z lásky za něho zemřít. Svůj slib splnila. V den její smrti zavítal však do Admétova domu Héraklés. Král z ohledu na hosta zatajil smrt své choti, a proto si Héraklés v jeho domě vedl hřmotně a bez ohledu. Když se však od sluhy dověděl, co se stalo, odešel a zanedlouho přivedl Alkéstidu živou: vyrval ji v zápase Thanatovi, bohu smrti.

OSOBY

APOLLÓN, bůh slunce a světla
 THANATOS, bůh smrti, Smrt
 ADMÉTOS, thessalský král
 ALKÉSTIS, jeho manželka
 FERÉS, Admétův otec
 EUMÉLOS, Admétův syn
 HÉRAKLÉS, slavný silák a hrdina
 SLUHA, SLUŽKA
 SBOR patnácti ferských starců
 Alkéstidina dceruška, sluhové Admétovi
 a Ferétovi, služby Alkéstidiny

*Děj se odehrává časně ráno ve Ferách
 před palácem Admétovým.
 Vpředu stojí několik oltářů*

APOLLÓN

vystoupí v oslňující nádheře z paláce, v ruce drží luk

Ó dome Admétův, v němž musel jsem, ač bůh,
 si zasednout (a s vděkem!) k stolu služebných!
 Mně syna Asklépie usmrtil sám Zeus,
 v hruď zasáhl ho bleskem — Zeus je vinen vším!
 A proto v hněvu jsem mu pobil Kyklópy,
 ty tvůrce božích blesků. Za to přinutil
 mě otec, abych za trest sloužil člověku.
 Tak v tuto zem jsem přišel, svému ochránci
 jsem pásl dobytek a dodnes střežil dům.

Já zbožný byl a stejně zbožný byl ten muž,
 syn Ferétův. Já proto přelstil Sudičky
 a jej jsem vyrval smrti. S bohyň souhlasem
 směl vladař uniknout té zhoubě hrozící,
 když jinou mrtvolu dá bohům podsvětním.
 Všech přátel král se zeptal, s prosbou zašel k nim,
 i k otcí, staré matce, jež ho zrodila,
 však nikoho krom choti nenašel, kdo zaň
 by zemřít chtěl a k slunci nikdy nehledět.
 Ji podpíraly v domě služebné, když smrt
 jí duši rvála již, neb bylo v dnešní den
 jí zemřít souzeno, svět živých zanechat.

Hned předrahý krov toho sídla opustím,
 tak aby nestihla mě v domě poskvřna.
 Vtom blízko spatřím smrt, tu kněžku zemřelých,
 jež do Hádovy říše vést má královnu.
 Smrt přišla přesně včas, vždyť sledovala den,
 v němž Admétova choť již zemřít musela.

*Z levé strany vystoupí BŮH SMRTI; je oděn
 v černé roucho a v ruce drží meč*

Aj, aj!

Co ty tu u domu? Proč ty tu pobíháš,
Foiibe? Proč zmenšuješ a rušíš neprávem
bohů *podsvětních* právo?

Cožpak ti nestačí, žes osud Admétův
zadržel, tím že jsi Sudičky obelstil
šalebným klamem? Teď pro tuto ženu zas
v ruce máš luk, chceš pro ni svést boj,
třebaže sama ta dcera Pelia
k záchraně chotě se rozhodla zemřít?

APOLLÓN

Buď klidný! Právo mám a vážné důvody!

BŮH SMRTI

Když právo máš, nač tedy potřebuješ luk?

APOLLÓN

To přece je můj zvyk vždy luk mít u sebe.

BŮH SMRTI

A neprávem nést pomoc domu ~~tomuto~~?

APOLLÓN

Vždyť trápí mne, co stihlo muže milého.

BŮH SMRTI

A chceš mi takto vzít již druhou mrtvolu?

APOLLÓN

Však ani první jsem ti nevzal násilím!

BŮH SMRTI

Proč na světě je tedy a ne pod zemí?

APOLLÓN

Král za sebe dal choť svou, pro niž přicházíš.

BŮH SMRTI

Já odvedu ji pod zem k bohům podsvětním.

APOLLÓN

Nu, vezmi si ji, sotva bych tě přemluvil.

BŮH SMRTI

Snad zhubit někoho? Vždyť to mám za úkol.

APOLLÓN

To ne, však těm, co mají zemřít, poshovět.

BŮH SMRTI

Ba chápu tvoji řeč i tvoje úsilí.

APOLLÓN

Zda může tedy stáří dožít Alkéstis?

BŮH SMRTI

To ne; i já mám radost z takovýchto poct.

APOLLÓN

Vždyť nedostaneš víc než duši jedinou.

BŮH SMRTI

Když zemře někdo mlád, tím větší získám čest.

APOLLÓN

Když zemře v stáří, též ji pohřbí bohatě.

BŮH SMRTI

Tím hlásáš, Foibe, zákon v prospěch bohatých!

APOLLÓN

Cos řekl? Či snad také tajně mudruješ?

BŮH SMRTI

Kdo v stáří moh' by zemřít, ten by prospěch měl.

APOLLÓN

Tu laskavost mi tedy nechceš prokázat?

BŮH SMRTI

To věru ne! Vždyť dobře znáš mou povahu.

APOLLÓN

Že škodí lidem a že bohům hnusí se.

BŮH SMRTI

Přec nemůžeš mít všechno, co ti nepatří!

APOLLÓN

I ty však přestaneš, ač příliš krutý jsi.
Sem pod krov Ferétův muž silný zavítá,
ježž Eurystheus kdys vyslal, aby přivedl

mu z thráckých mrazných krajů ořů spřežení;
ten v Admětově sídle bude pohoštěn
a silou tuto ženu vyrvе z moci tvé.
A já ti za to nijak vděčný nebudu,
vždy protivný mi budeš, ač mi vyhovíš.

BŮH SMRTI

I kdybys mluvil dál, tím nic bys nezískal;
ta žena vskutku sejde pod zem k Hádovi.
Už pro ni jdu, ji mečem určím za oběť —
vždyť ten už propadá v moc bohům podsvětním,
či vlasy tento meč jak oběť zasvětí.

*Apollón odejde vlevo, bůh smrti do paláce. Z pravé strany
vystoupí na orchestru SBOR a při následujících verších,
přednášených náčelníkem, rozestaví se v polosbory*

NÁČELNÍK SBORU

Pročpak tento klid před palácem zde,
pročpak utichl dům ten Admětův?
Také nikdo z přátel není nablízku,
kdo by nám pověděl, zdali už máme
nad mrtvou královnou plakat,
nebo zda žije a dosud
na slunce zářící hledí
Alkéstis, která, jak já i ostatní soudí,
osvědčila se vzornou
chotí manželu svému.

NÁČELNÍK prvního polosboru

Slyší snad zevnitř kdo pláč
anebo údery pěstmi,
jako by všemu byl konec?

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Ze sluhů nikdo tu není
okolo brány. Kéž se nám, Foibe,
zjevíš a vyvedeš nás
z příboje takových strastí!

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Jestli je mrtva, ten klid by tu nebyl.

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Zemřela už.

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Ještě ji nenesli z domu.

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Jakže? Myslím si opak. Čím se to těšíš?

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Kterak by Admétos mohl
pochovat bez doprovodu
ženu tak vzácnou?

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Nikde tu před branou nevidím kroupku,
jak je to obvyklé,
mrtvý když v domě.

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Přede dveřmi nejsou ustrižené vlasy,
jak v zármutku se vždycky

obětují mrtvým,
ani mladé ženy
se v prsa nebíjí.

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Ale dnešní den o ní rozhodne.

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Který máš na mysli?

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Ten den, kdy musí ona pod zem sestoupit.

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Dojal jsi mou duši, dojal srdce mé.

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Je-li dobrý člověk trýzněn zármutkem,
má pro něj truchlit každý,
kdo v skutku šlechetný.

PRVNÍ POLOSBOR

I kdybys v dálný kraj
vyplul s korábem,
buď v lyckou zem, anebo
v místa vyprahlá
Ammónova, přece jí
život nevrátíš,
neboť náhlý osud
stihl královnu.
Nevím o svatyni,
kam bych ještě spěchal
bohům žertvu vzdát.

DRUHÝ POLOSBOR

Kéž by aspoň dosud na zář sluneční
 Asklépios hleděl,
 Apollónův syn!
 Potom by snad mohla
 z bran temné říše Stínů
 ještě vyvážnout.
 I pohřbené on křísil,
 nežli zbraň Diova dopadla na něho,
 ohnivý paprsek blesku.
 Což ještě nějaká naděje zůstává
 život jí navrátit zas?

NÁČELNÍK SBORU

Všechno už podnikl král k její záchraně,
 oltáře bohů všech plné jsou dobytčat,
 zbrocených vlastní svou krví.
 Jediná útěcha není v tom neštěstí.

Přichází služka

Však ze služek tu jedna z paláce jde ven
 a pláče — o jakém se dovím osudu?
 Je třeba chápat žal, když stihlo neštěstí
 tvé pány. Ale z nás by každý zvěděl rád,
 zda žije paní tvá, či zda je mrtva již.

SLUŽKA

Jak živou smíš ji — i jak mrtvou označit.

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Jak může tentýž člověk mrtev být i živ?

SLUŽKA

Již hlavu naklání, boj vede se smrtí.

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Ó nešťastný! Tak skvělý skvělou ztrácíš choť.

SLUŽKA

Pán teprv pozná to, až ona dokoná.

NÁČELNÍK *prvního polosboru*

Už není naděje jí život zachránit?

SLUŽKA

Vždyť osudový den už na ni doléhá.

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Už konají se k pohřbu vhodné přípravy?

SLUŽKA

Už zehystány jsou skvosty, v nichž ji pohřbí choť.

NÁČELNÍK SBORU

Ať ví už teď, že slavně zmírá a že z žen
 je pod velikým sluncem ona nejlepší.

SLUŽKA

Kdo popřel by, že ona není nejlepší?
 Což zrodila se žena, jež ji překoná?
 Čím víc by která žena mohla prokázat
 svou lásku k manželu než zemřít za něho?
 To s jistotou už o ní celé město ví,

však slyš a žasni, jak si vedla v paláci.

Když poznala, že přišel den jí souzený,
své bílé tělo nejdřív vodou tekoucí
si omyla, pak vzala z truhel cedrových
si skvosty, šat a slušně ozdobila se.

Pak před krb stoupala si a začla s modlitbou:

»Já odcházím již, paní, v sídla podsvětní
a na kolenou prosím tě už naposled:
mé sirotky tu chraň! Choť milou synovi
rač dát a dceři šlechtěného manžela.
A předčasně jim zemřít nedej, jako já
teď hynu, jejich matka; oni ve vlasti
ať v radosti a štěstí život naplní.«

Tu přistoupila ke všem oltářům, co jsou
zde v Admétově domě, věnčí je a k nim
se modlí, trhá svěží snítky myrtové,
a nelká, nepláče — též zánik hrozící
jí v přelíbezně tváři barvu nezměnil.
Pak do ložnice vběhla — k lůžku; teprv tam
se dala do pláče a takto tesknila:

»Ó lůžko, na němž mi květ odňal panenství
můj manžel, za něhož já nyní umírám,
buď sbohem! Nechovám tě v záští, ač jen tys
mě zhubilo! Já zmírám, vždyť jsem nechtěla
tě zradit, ani chotě. Jiná získá tě,
ne oddaná ti více, ale šťastnější.«

Vtom klesne, líbá lůžko — celé provlhlé
je přívalem slz jejích, z očí kanoucích.

Když přehojného pláče byla syta již,
tu vstane z lůžka, kráčí s hlavou skloněnou,
již odchází a zas se vrací k ložnici
a znovu se a znovu vrhá na lůžko.
I děti všely se na šat matky své
a plakaly; ta tiskne jedno po druhém,

je objímá a líbá jako před smrtí.

Tě služebníci všichni lkali v paláci
a litovali ji; ta podávala jim
všem pravici — a nebyl nikdo špatný tak,
že nebyl by se loučil s ní a ona s ním.
Je v Admétově domě bol tak veliký.
I král by smrtí zhynul; že však unikl,
žal takový má, že mu nikdy neskončí.

NÁČELNÍK SBORU

Jak Admétos by nelkal nad tím neštěstím,
když navždy musí ztratit ženu šlechtěnou?

SLUŽKA

Ach lká a svírá v loktech milou manželku
a prosí, ovšem marně, aby nechtěla
ho opustit. Ta hyne, vadne ztrátou sil,
již bez vlády je, žalné bříme ramene.
Však přece jen, ač málo má již života,
chce k zářícímu slunci ještě pohledět
[už nikdy, nikdy, nýbrž nyní naposled
terč sluneční tu uzří s jeho paprsky].
Já jdu a oznámím, že tys tu přítomen,
neb nejsou všichni takto věrni vladařům,
tak aby pevně při nich stáli v neštěstí.
Však ty jsi pánů mých již dávným přítelem.

Odejde do paláce

NÁČELNÍK prvního polosboru

Ó Dio, jak je možné
těm strastem uniknout
a vyváznout z té sudby
pánům hrozící?
Ach běda!

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Vyjde někdo z domu? Či si mám
už stříhat vlasy, černý
šat již obléci?

NÁČELNÍK SBORU

Ta zhouba jistá je,
je jistá, přátelé,
přesto se však k bohům modleme!
Vždyť bohů moc je největší.

Třetí člen SBORU

Ó vládce Apollóne,
najdi pro Adméta únik z těchto béd!

Čtvrtý člen SBORU

Ach přispěj, přispěj nám,
vždyť dřív jsi přispěl již!
I nyní odvrát tuto záhubu,
ji zachraň před smrtí,
zneškodni ukrutného Háda!

NÁČELNÍK SBORU

Ach běda, běda, ach!
Jaká to, Adméte, bolest tě postihla,
tím, že jsi oloupen o svoji manželku,
ach, ouvej!

NÁČELNÍK *druhého polosboru*

Zda není bol tak velký,
aby on se proklál,
tak děsný, aby smyčkou
šíj sevřel ve výši?

NÁČELNÍK SBORU

Ty musíš hledět, kterak
tvoje milá choť,
ba nejmilejší ze všech,
semfe právě dnes.

Třetí člen SBORU

Jen pohled, pohled,
ta z paláce jde právě se svým manželem!

Čtvrtý člen SBORU

Ó země ferská, začni naříkat a lkát,
že nejkvělejší žena,
slabostí už skleslá,
vohází do Hádu.

NÁČELNÍK SBORU

Nepotvrdím nikdy, že sňatek přináší
více radosti než bolu.
Tak soudím z dřívější zkušenosti své
a teď zas na neštěstí krále dívám se,
jenž o výbornou choť bude oloupen
a nebude už moci nikdy šťastně žít,
jenom živořit.

Zatím přijde na jeviště Alkéstis. Podpírají ji služky a doprovází ji Adméto s oběma dětmi

ALKÉSTIS

Blunce a ty denní světlo zářivé,
ach oblaka, jež nebem
letí ve výši!

ADMÉTOS

Zří slunce mne i tebe, oba nešťastné,
hřích žádný vůči bohům, proč bys zemřela.

ALKÉSTIS

Ó milá země, střecho domova,
i lůžko svatební v mém rodném Iólku
v kraji thessalském!

ADMÉTOS

Ach, vzchop se, nešťastná, a neopouštěj mne,
pros bohy všemocné, ať již se slitují!

ALKÉSTIS *vzrušeně*

Vidím, vidím v řece s dvěma vesly člun,
to Charón, mrtvých převozník,
už v ruce drží tyč a přivolává mne:
»Co váháš? Pospěš si, vždyť nás jen zdržuješ!«
Naspěch má a nutí do kroku i mne.

ADMÉTOS

Jak, běda, trpká pro mne plavba, kterou mi
teď líčíš! Ubohá, co strastí strpíme!

ALKÉSTIS

Kdos mě vede, vede, kdosi vede mě
k sídlu zemřelých — což to nevidíš?
Hádés je to, okřídlený bůh, pod tmavým obočím
na mne se dívá.
Pust' mě, co děláš! Nech mne! Jakou to cestou
dopředu kráčíš, já přeubohá!

ADMÉTOS

Je k žalu přátelům, však ze všech nejvíc mně
a dětem mým — ta bolest je nám společná.

ALKÉSTIS *přichází k sobě a říká služkám*

Pusťte mě, pusťte mě již a posadte,
slabá jsem, nemohu jít.
Je blízko již smrt a tmavá noc
již se mi do očí dere.
Ach, děti, děti mé,
už nemáte, nemáte matku.
Radostně žijte, mé děti, a hleďte na toto slunce!

Omdlí

ADMÉTOS

Běda mi! Trpká to slova já slyším,
hroznější pro mne nad každou smrt.
Při bozích, nesmíš mě opustit přece,
při dětech prosím — z těch sirotky zanecháš —,
jen odvahu, vzchop se!
Zemřeš-li ty, já nežil bych též!
Na tobě závisí můj život i smrt,
neboť si vážím tvé lásky.

Klesne jí k nohám

ALKÉSTIS *když se probírala z mdloby*

Co na mne čeká, sám to vidíš, Adméte!
Než zemřu, chci ti říci, co mám na srdci.
Já z lásky k tobě dala za tvou duši svou,
a abys hleděl k slunci, zmírám za tebe,
i když jsem nemusela zemřít právě dnes
a mohla podle přání muže z Thessalů
si vybrat, šťastně bydlet v domě vladařském.

Však odervána tobě nechtěla jsem žít
zde s dětmi sirotky a ani nedbala
jsem darů mládí, v nichž jsem žila radostně.

Vždyť matka tvá i vlastní otec zradil tě,
ač krásně mohli oni skončit život svůj
a krásně slavnou smrtí syna zachránit.
Vždyť jedináčkem byls a není naděje,
že zplodí jiné děti, kdybys zemřel ty.
My společně jsme mohli, já a ty, žít dál,
též v samotě bys nelkal, nežil bez ženy
a neměl z dětí sirotky. Však z bohů kdos
nám takovýto osud asi připravil.

Nu buďsi! Ty však za to vděčnost projeviš:
dar *stejný* nebudu chtít nikdy od tebe
— vždyť nad život už není vzácnějšího nic —,
však spravedlivý přec, jak uznáš ty. Máš rád
své děti jako já a dobře smýšlíš-li,
pak dopřej, aby byly pány v domě mém
a nedej novým sňatkem dětem macechu:
ta horší byla by než já a v závisti
by děti tvé i mé i bitím trestala —
jen aspoň tohle učiň, vroucně prosím tě.
Vždyť macecha má děti ženy dřívější
vždy v zášti — nad zmiji snad není vlídnější.
Sic chlapec mívá v otcí velkou záštitu
[jej může oslovit a pohovořit s ním],
však povede se dobře *tobě*, dcero má?
Jak družka otcova se k *tobě* zachová?
Kéž nezhanobí tě svou nectnou pomluvou
a nezmaří ti sňatek v květu mladých let!
Ne, nebude ti strojit svatbu matka tvá
a při porodech skýtat sílu, útěchu,
kdy matka bývá těšitelkou nejlepší.

Já musím zemřít a to hrozné neštěstí

mě nepostihne zítra nebo pozítří —
už za chvíličku nejsem mezi živými.
A žijte šťastně, blaze! Můžeš pyšnit se,
můj choti, že jsi dostal ženu nejlepší,
vy, děti, že jste vzešly z matky takové.

NÁČELNÍK SBORU

Strach neměj! Za něho dát slib se nebojím,
že učiní to, má-li rozum v pořádku.

ADMÉTOS

To bude, bude tak! Strach neměj, bylas mou
i zaživa a budeš ženou mou se zvat
ty jediná i mrtvá — z dívek thessalských
mě chotěm místo tebe žádná nenazve!
Vždyť není ženy vznešenější původem
a také krásou svou tě žádná nepředčí.
Mám dětí dost a to jen žádám od bohů,
ať *jich* smím užít, když jsem *tebe* neužil.

Má choti, nebudu jen rok lkát pro tebe,
lkát budu celý život. A odpor, nenávisť
já budu cítit k matce, k otcí, neboť mě
jen slovy milovali, avšak skutky ne.
Tys za můj život dala statek nejdražší
k mé záchraně. Což nemám truchlit, ztrácím-li
tak skvělou družku v tobě svého manželství?
I plesy ukončím a zvaní k hostinám,
je konec věncům, zpěvu, kterým zněl můj dům.
Strun loutny již se také nikdy nedotknu
a tak se nerozjařím, abych k libyjské
pěl flétně — tys mi vzala radost životní.

Též rukou dovednou tvou věrnou podobu
dám vytvořit a tu si vložím na lůžko.

I budu se k ní sklánět, v náruč svírat ji
a budu volat tvoje jméno v představách,
že objímám svou choť, ač neobjímám ji.
To věru mrazivá je radost, ulevím
však přece tísní duše. Zjevuj se mi v snách
a těš mě, vždyť je sladké vidět milé své,
když nelze jinak, aspoň ve snu za noci.

A kdybych jazyk měl i zpěv měl Orfeův,
že Persefonu s jejím chotěm mohl bych
svou písní okouzlit a z Hádu vyvést tě,
hned šel bych k nim a ani pes by Plútónův
mě nezdržel, ni Charón, mrtvých převozník,
až na světlo bych zase vrátil život tvůj.
Nuž čekej na mne tam, až zemřu, a též dům
již chystej, abys tam v něm se mnou bydlela.
A dětem přikáží, ať v tutěz cedrovou
mě rakev uloží, bok těsně po boku,
vždyť bez tebe být nechci ani po smrti
a tebe, jediné mi věrné, vzdálen být.

NÁČELNÍK SBORU

Ten hořký smutek pro ni hodlám s tebou nést,
jak přítel s přítelem — vždyť hodna toho je.

ALKÉSTIS

Vy, děti, slyšely jste samy otcův slib,
že žádnou ženu pro vás již si nevezme,
že nikdy po mé smrti mě tím neznectí.

ADMÉTOS

To říkám také teď a také splním to.

ALKÉSTIS

Z mých rukou přijmi děti s touto podmínkou.

ADMÉTOS

Nu přijímám: dar milý z rukou milených.

ALKÉSTIS

A těmto dětem za mne matkou buď teď ty!

ADMÉTOS

Ta nutnost nastává, když přišly o tebe.

ALKÉSTIS

Ach, děti mé, já zmírám, když jsem měla žít.

ADMÉTOS

Co, běda, počnu si, když ty mě opustíš?

ALKÉSTIS

Čas uleví ti — mrtvý neznamená nic.

ADMÉTOS

Mě vezmi, vezmi s sebou, probůh, do Hádu!

ALKÉSTIS

Dost na tom, že tu já teď zmírám za tebe!

ADMÉTOS

Jak, osude, mi dobrou družku odnímáš!

ALKÉSTIS

Již umdlévá mi oko obtížené tmou.

ADMÉTOS

Jsem ztracen, manželko, když ty mě opustíš!

ALKÉSTIS

Už nejsem živá — asi řekneš: pouhé nic.

ADMÉTOS

Tvář pozdvihni, své děti nesmíš opustit!

ALKÉSTIS

To ráda nečiním. Však sbohem, děti mé!

ADMÉTOS

Jen pohleď na ně, pohleď!

ALKÉSTIS

Veta po mně již!

ADMÉTOS

Co děláš? Mizíš?

ALKÉSTIS

Sbohem!

ADMÉTOS

Hynu, nešťastník!

NÁČELNÍK SBORU

Je mrtva, nežije už Admétova choť.

EUMÉLOS

Ach běda mi, má matka
pod zem, otče, sešla,
už není pod sluncem.
Můj život opustila,
ó žel, jsem sirotek.
Viz oči, viz i ruce,
jak jsou nehybné!
Slyš mě, slyš mě, matko!
K tobě s prosbou vzlykám,
matko, volám tě já, tvůj miláček,
na tvou tvář se vrhám,
já, tvé holátko.

ADMÉTOS

Ta už tě neslyší, ba ani nevidí.
Tak těžká rána mne i vás tím postihla.

EUMÉLOS

Osířel jsem, otče, takto mladistvý,
o péči jsem přišel
milé matky své.
Bolestné mě stihlo toto neštěstí,
a se mnou také ty, sestro milená,
prožila jsi strasti strašlivé.
Ach otče, krutě stíhaný!
Marně, marně, otče,
jel se oženil!
S touto ženou k prahu
stáří nedospěls,
je mrtvá předčasně.
Tvou smrtí, matko, zhynul
veškerý náš dům.

NÁČELNÍK SBORU

Je nutné, Adméte, to neštěstí nést dál!
Vždyť ani první z lidí, ani poslední
jsi nepocítil ztrátu ženy šlechetné.
A věz, že jednou všichni zemřít musíme.

ADMÉTOS

To vím, a nestihlo mě *náhle* toto zlo.
Já tušil to, a proto dávno trápil se.
A teď se mrtvou chystám vložit do hrobu.
Vy při pohřbu tu zůstaňte a zapějte
zpěv smutný nevlídnému bohu podsvětí.
Všem Thessalům, jimž vládnou, káži, aby teď
žal prožívali se mnou kvůli ženě mé,
vlas ostříhaný měli a též černý šat.
Kdo řídí čtyřspřeží neb koně jezdecké,
ať ocelí jim utnou hřívu bohatou.
Ať loutna v městě nezní, ani píšťala,
než měsíc dvanáctkrát se změni v úplněk.
Vždyť nikdy jinou dražší bytost nepohřbím,
ni ke mně vlídnější. Je hodna úcty mé,
neb jediná jen ona za mne zemřela.

*Sluhové odnesou mrtvolu do domu; tam odejde i Admétos
s dětmi a služkami*

PRVNÍ POLOSBOR

Ó Peliova dcero, bydlí radostně
již v domě Hádově,
v tom sídle bez slunce.
Ať černovlasý Hádés, Stínů bůh, to ví,
a také onen stařec, jenž sedí u vesla,
mrtvých převozník,
že na jedlovém člunu,

jenž má vesla dvě,
přes Acherón vezl
ženu nejlepši,
se všech nejlepši.

DRUHÝ POLOSBOR

Na lyře sedmistrunné
a krunýře horské želvy
často budou pěvci tebe velebit,
nebo bez průvodu lyry
v té době, kdy jsou v Spartě
svátky karnejské,
kdy měsíc svoji zář
líje celou noc
v bělostném a šťastném městě Athénách.
Tys zemřela a pěvcům tolik podnětů
jsi k písním poskytla!

PRVNÍ POLOSBOR

Kéž takovou mám moc, abych na světlo
a Hádovy tě říše opět vyvedl
po ztemnělém proudu řeky Kókýtu,
podzemními vesly
brázdě hladinu.
Nejmilejší z žen, z žen tys jediná
vlastní život dala, abys manželův
život zachránila z temnot podsvětích.
Budiž lehká zem
ti za to, ženo ctná!
Však kdyby choť tvůj novou
družku zvolil si, věru za ten čin
mou nenávisť by sklídl
i záští dětí tvých.

DRUHÝ POLOSBOR

Nechtěla ni matka, ni otec, stařec již,
klesnout pod zem v hrob z lásky k synovi,
zachránit své dítě — oba bláhoví!

Nepomohli synu,
ač s vlasem šedivým.

Však ty, tak mladá žena,
zmíráš za muže.

Kéž bych milou družku a tak soucitnou
získal také já! Zřídkaťdo však má
úděl takový.

Se mnou žila by
bez vší hořkosti.

HÉRAKLÉS *vystoupí z levé strany*

Ó přátelé, té země ferské občané,
zda Adméta teď stihnu doma v paláci?

NÁČELNÍK SBORU

Je doma, Héraklee, teď syn Ferétův.
Však pověz, jaká nutnost do Thessalie
tě vede, že jsi přišel k městu ferskému?

HÉRAKLÉS

Cos Eurysthovi sháním, králi v Tírynthu.

NÁČELNÍK SBORU

Kam jdeš a jakou cestu dal ti za úkol?

HÉRAKLÉS

Jdu pro čtyřspřeží Dioméda thráckého.

NÁČELNÍK SBORU

A jak to svedeš? Neznáš toho cizince?

HÉRAKLÉS

Ne, neznám. Nepřišel jsem nikdy v tento kraj.

NÁČELNÍK SBORU

Však bez boje se oněch koní nezmocníš.

HÉRAKLÉS

Těš nemohu se zřici toho úkolu.

NÁČELNÍK SBORU

Hud zhubíš ho a přijdeš zpět, neb zemřeš tam.

HÉRAKLÉS

To není první zápas, který podstoupím.

NÁČELNÍK SBORU

Co získáš tím, když jejich pána přemůžeš?

HÉRAKLÉS

Ty koně tírynthskému králi přivedu.

NÁČELNÍK SBORU

Je nesnadné jim vložit uzdu do huby.

HÉRAKLÉS

Jen neohrlí-li z nozder plamen ohnivý.

NÁČELNÍK SBORU

Tu ne, však lidi naráz v zubech rozsápou.

HÉRAKLÉS

Tím méně šelem z hor, ne koní potravu!

NÁČELNÍK SBORU

Snad spatříš jejich žlaby krví zbrocené.

HÉRAKLÉS

A kým se jako otcem pyšní chovatel?

NÁČELNÍK SBORU

Pán zlatoštitných Thráků, Arés, zplodil ho.

HÉRAKLÉS

S mým údělem i tato práce shodná je:
vždy drsný je můj osud, příkrou cestou jde,
neb musím do boje jít s dětmi Area,
z nich s Lykáonem nejdřív, potom s Kyknem zas,
a teď se do třetího boje ubírám,
v němž s koňmi střetnu se a s jejich vlastníkem.
Však syna Alkménina nikdo nespatri,
že lekl by se někdy rukou nepřátel.

NÁČELNÍK SBORU

Hle, z domu svého právě přichází sem sám
pán celé této země, vladař Admétos.

ADMÉTOS *vystoupí z paláce v smutečním oděvu
a s ostříhanými vlasy*

Zdar tobě, Diův synu z krve Persea!

HÉRAKLÉS

Zdar, Adméte, i tobě, králi Thessalů!

ADMÉTOS

Kéž měl bych jej! Já vím, že tys mi nakloněn.

HÉRAKLÉS

Proč zjevuješ se v smutku, vlas máš ostříhán?

ADMÉTOS

Dnes kohos mrtvého se chystám pochovat.

HÉRAKLÉS

Kéž božstvo od tvých dětí zhoubu odvrátí!

ADMÉTOS

Jsem děti, co jsem zplodil, doma naživu.

HÉRAKLÉS

Zda otec tvůj je mrtev? Měl již k tomu věk.

ADMÉTOS

I ten je, Héraklee, živ, i matka má.

HÉRAKLÉS

A nezemřela snad tvá žena Alkéstis?

ADMÉTOS

Lae to i ono říci o mé manželce.

HÉRAKLÉS

Co řekl? Mrtva je, či dosud naživu?

ADMÉTOS

Ta je i není již — a to mě zkrušuje.

HÉRAKLÉS

Vie nevím nežli dřív — vždyť mluvíš nejasně.

ADMÉTOS

Což nevíš, jaký osud strpět musela?

HÉRAKLÉS

Jen vím, že svolila dát život za tebe.

ADMÉTOS

Jak tedy ještě žije, když to slíbila?

HÉRAKLÉS

Jen posečkej a neplač napřed nad chotí.

ADMÉTOS

Kdo zemřít má, je mrtev, mrtvý nežije.

HÉRAKLÉS

Však být a nebýt, to je něco jiného.

ADMÉTOS

Tak soudíš, Héraklee, ty, však jinak já.

HÉRAKLÉS

Proč tedy pláčeš? Kdopak z milých zemřel ti?

ADMÉTOS

Je žena to — já ženu právě připomněl.

HÉRAKLÉS

Je cizí žena to, či tvoje příbuzná?

ADMÉTOS

Je cizí — s jiným domem byla spřízněna.

HÉRAKLÉS

Proč tedy ve tvém domě život skončila?

ADMÉTOS

Již zemřel otec; žila zde jak sirotek.

HÉRAKLÉS

Achl!

Kdež nebyl bych tě stihl v žalu, Adméte!

ADMÉTOS

Co vlastně dělat chceš? Proč zavádíš tu řeč?

HÉRAKLÉS

Chci ke krbu zas jiných přátel cestovat.

ADMÉTOS

Ne, vládce! Takový ať bol mě nepotká!

HÉRAKLÉS

Host bývá na obtíž, když přijde k truchlícím.

ADMÉTOS

Kdo zemřel, zemřel; nuže, vejdi do domu!

HÉRAKLÉS

Je hanba u plačících přátel hodovat.

ADMÉTOS

Proč tedy akorát před ním osud nymfů
když přišel k hosty je stranou, tam tě uvedem.

HÉRAKLÉS

Jen pusť mě, tisícerý dík ti za to vzdám.

ADMÉTOS

Ne, nesmíš ke krbu jít muže jiného!

K jednomu ze sluhů

Ty veď ho dál, síň otevř hostům určenou,
jež leží v domě vzadu. Sluhům přikaž, ať
jej množstvím jídla uctí. Dveře do dvora
však zavřte, není slušné, aby tady host
byl trýzněn, až by slyšel nárek při hodech.

Héraklés se sluhou odejde do paláce

NÁČELNÍK SBORU

Co činiš, Adméte? Když strasti takové
tě tíží, vítáš hosty? Jak jsi bláhový!

ADMÉTOS

A kdybych svého hosta z domu vykázal
i z města, pak bys byl mě spíše pochválil?
To ne! Tím nebyla by menší svízeľ má
a já bych platil jako špatný hostitel.
A k těmto zlům zas další zlo by přibýlo,
že nepřítelem hostů zval by se můj dům.
On hostitelem vždy mi bývá nejlepším,
když do žíznivých končin Argu zavítám.

NÁČELNÍK SBORU

Proč tedy skrývals před ním osud nynější,
když přišel k tobě přítel, jak to tvrdíš sám?

ADMÉTOS

Ten kdyby býval věděl o mých trampotách,
pak nikdy by byl nechtěl vstoupit do domu.
Když takto jednám, asi někomu se zdá,
že nerozumný jsem a nepochvám mne;
můj krov však nezná hosty znectít, vykázat.

SBOR

Ó pohostinný dome, a vždy šlechetný
muže tohoto,
i Poibos by tě uznal vhodným k pobytu,
delfický mistr lyry;
ten v domě tvém by přijal péči o ovce,
vádyť v křivolakých roklích dobytek svůj pás'
a na pastýřskou šalmaj
písně přitom hrál
i tvým ovečkám.

Okouzlení písni se pásli se stády
i ryši skvrnití,
přišlo k nim též stádo plavohřívých lvů,
dálabin Othrya nechalo ty tam.
Při tvé lyře, Foibe, kolem skotačil
i kolouch s pestrými srstí,
les vysokých sosen skoky lehkých nohou
v mlíku opustil;
líbezná tvá píseň tak jej vábila.

Bohatými stády proto vyniká
dvůr jeho na pobřeží
bohábíjakého plesa
s krásnou hladinou.
Lány jeho polí i louky končí tam,

kde hory Molossů strmí do výše
na západní straně, kde koně sluneční
stanou k oddechu.
K egejským až vládne břehům skalnatým,
kam Pélion až sahá.

Dům otevřel i teď a hosta přijal v něm,
ač zrosené měl oči a plakal pro milou
manželku, jež právě
v sídle zemřela.
Dbá ušlechtilý člověk mravu dobrého.
Muž dobrý v srdci chová
i moudrost veškerou. A já ho uctívám.
A v srdci mém tkví tato pevná naděje,
že ten zbožný muž
šťěstí dosáhne.

*Z paláce vyjde pohřební průvod; sluhové
nesou mrtvou Alkéstidu na nosítkách*

ADMÉTOS

Ó muži ferští, kteří z lásky k nám jste tu,
již nesou na ramenou mrtvou sluhové
i se vším, co se sluší, k ohni, ke hrobu.
Vy ještě zemřelou, jak zvyk je, pozdravte,
když ubírá se z domu cestou poslední.

NÁČELNÍK SBORU

Už vidím tvého otce; krokem stařeckým
sem jde i se sluh; tvé choti zemřelé
hle, nesou v rukou skvosty, mrtvých ozdobu.

FERÉS přichází z pravé strany s dvěma sluh

Jdu, synu, truchlit s tebou nad tvým neštěstím;

vědyť ženu šlechetnou a moudrou (nepopře
to nikdo) ztratil jsi. Ač není lehké nést
tu strátu, přec je nutné dále snášet ji.
Zde skvosty máš a ty ať do hrobu jdou s ní:
je třeba uctít tuto bytost převzácnou,
jeť pro tvůj život, synu, podstoupila smrt,
má zásluhu, že nejsem bezdětný, a tím
mě ušetřila chřadnout v stáří bez syna,
těž proslavila život všech žen ostatních,
že k šlechetnému činu našla odvahu.
Že zachránila ho a pozvedla jsi nás
jiť klesající, sbohem buď a v Hádu měj
se dobře. Takovéto sňatky lidem jsou
(to tvrdím) k dobru; jinak líp se neženit.

ADMÉTOS

Tyá přišel na pohřeb, ač já tě nevolal,
a věz, že nevítám zde tvoji přítomnost.
Choť na sebe tvé skvosty nikdy nevezme,
ji není třeba k pohřbu těchto darů tvých.
Tyá tehdy měl mít soustrast, já když zhynout měl;
však vyhnul ses a jinou, mladou nechal jsi,
sám stařec, zemřít — a teď želiš zesnulé.
Tyá doopravdy tehdy nebyl otcem mým,
těž matka, ač to říká, rodičkou se zve,
mě nezrodila. Jsem snad z krve otrocké
a tajně byl jsem vložen k prsům ženy tvé.
Vědyť zkoušku podstoupils a při ní ukázals,
kdo jsi, a proto zřejmě nejsem synem tvým.
Ty zbabělostí vskutku všechny překonáš,
když tak byl stár a dospěl k cíli života,
však neměls odvahu a nechtěls za syna
sám zemřít — ale ženu cizí nechali
jste skonat — tu jen já, a právem, pokládám

jak za skutečnou matku, tak i za otce.

A dobojoval bys boj krásný, kdybys byl sám zemřel za syna. Vždyť ostatně ti už čas krátký jenom zbýval k zbytku života. [A já bych i má žena žili spolu dál a opuštěn bych nelkal nad svým neštětím.]

Co může šťastný člověk užít, užil jsi. Tys prožil mladá léta jako panovník a já měl jako syn pak být tvým nástupcem. Jak bezdětný jsi zemřít nemusel a dům tu sirý cizím lidem nechat napospas. Či řekneš, že jsem nectil stáří tvé a žeš mě proto vydal smrti, ač jsem nanejvýš byl k tobě uctivý, a za to vděčnost svou jste tak mi prokázali, ty i matka má. A proto jiné děti rychle plodit hled, ať v stáří živí tě a řádně po smrti tě vystrojí a mrtvolu tvou vystaví. Já nepohřbím tě vlastní rukou, neboť co by bylo na tobě, už nežil bych, a když zář slunce zřím a jiný spasil mě, pak jsem syn jeho a chci o něj v stáří pečovat.

Jen nerozumně starci touží po smrti, své stáří haní, i čas dlouhý života; když smrt však nablízku, tu nikdo nepřeje si zemřít — stáří jim už není na obtíž.

NÁČELNÍK SBORU

Již ustaňte, vždyť stačí strasti, co tu jsou. Ty, nedráždí už, pane, mysl otcovu.

FERÉS

Ó synu, myslíš, že jsem otrok koupený buď lýdský, nebo fryžský, že mi laješ zle?

Což nevíš, že jsem Thessal, že též otec můj je Thessal — a že jsem muž rodem svobodný? Jsi zpupný přespráliš a jako výrostek mě slovy napadáš — tak nemine tě trest. Já zplodil tě a živil jako vladaře zde v domě — nemusím však zemřít za tebe! Ten mrav jsem od předků ni Řeků nezdědil, že otec za své děti měl by umírat. Mám sobě zrodil ses, ať šťastně, nebo snad i nešťastně; cos od nás dostat měl, to máš. Ty vládneš mnoha lidem a já mnoho měř ti polí zanechám, jež měl jsem po otcí. Čím tedy křivdím tobě, co ti odnímám? Ty neumírej za mne, já ne za tebe.

Rád žiješ — a což otec? Nežije snad rád? Jak soudím, dlouhý bude pobyt v podsvětí; sám život je sic krátký, avšak příjemný. Ty nestoudně ses vzpíral smrti, žiješ dál, když překročil jsi daný úděl, zabil choť. Muž vytýkat chceš zbabělost, ty bídáku, ač předčila tě žena, která za tebe (tak krásného a v květu mládí) zemřela. Toť moudrý nápad je, jak nikdy nezemřít, když přemluvíš vždy ženu, aby za tebe šla zemřít. Sám tak bídny klněš přátelům, když nechtějí tak činit. Dále mlč a věz, že jako ty svůj život miluješ, tak z nás jej každý miluje. A chceš-li hanět nás, i tebe stihne hana velká, pravdivá.

NÁČELNÍK SBORU

Dost řekl jste zlých slov jak teď, tak dříve již. Už přestaň, starče, spílat svému synovi!

ADMÉTOS

Já řekl své, jen mluv! Však jestli mrzí tě
ta pravda, neměl jsi se na mně prohřešit.

FERÉS

Víc byl bych zhřešil, kdybych zemřel za tebe.

ADMÉTOS

Je totéž, zemře-li muž mladý nebo kmet?

FERÉS

Jen jeden život žít jsme dostali, ne dva.

ADMÉTOS

Kéž tedy žiješ déle než sám Kronovec!

FERÉS

Nic zlého nezažils a spíláš rodičům?

ADMÉTOS

Já poznal, ty že toužíš dlouhý život mít.

FERÉS

A ty? Což nepohřbíváš mrtvou za sebe?

ADMÉTOS

Ty padouchu, toť doklad zbabělosti tvé!

FERÉS

Vždyť nezemřela pro mne! To přec neřekneš!

ADMÉTOS

Ach!
Kéž jednou nutnou pomoc chtěl bys ode mne!

FERÉS

Jen častokrát se žeň, ať zahyne jich víc!

ADMÉTOS

Tu tvoje ostuda, když nechtěls zemřít ty!

FERÉS

Já sluneční je milá, milá slunce zář.

ADMÉTOS

Je hanebná tvá drzost, muže nehodná!

FERÉS

Mne starce kdybys pohřbil, jak by ses teď smál!

ADMÉTOS

Až zemřeš ty, pak věru zemřeš neslavně.

FERÉS

Až zemřu, nebudu už o zlou pověst dbát.

ADMÉTOS

Ach, ach, jak nestoudností stárí oplývá!

FERÉS

Tvá choť však nectná není — jenom bláhová.

ADMÉTOS

Už odejdi a nech mě pohřbít zesnulou!

FERÉS

Už jdu — ty sám ji pohřbíš jako její vrah.
Však odpykáš to ještě jejím příbuzným!
Vždyť Akastos by nebyl mužem, kdyby snad
tě za vraždu své sestry řádně neztrestal.

Odejde vpravo

ADMÉTOS

Buď proklet sám i choť tvá! Po zásluze pak,
ač syna máte, v stáří žijte bez syna!
Již nevstoupíte se mnou nikdy pod tíž krov.
I kdybych hlasatelem odřeknout se měl
já otcovského krbu, zřekl bych se ho.

Ke sluhům

A my (je nutno nést to velké neštěstí!)
již pojďme a tu mrtvou vložme na oheň!

NÁČELNÍK SBORU

Ach běda, běda! Ženo velmi odvážná
a ušlechtilá, ze všech nejlepší, buď sbohem!
Ať vlídně přijme tě
Hermés podsvětní i Hádés.
A kyne-li tam dobrým jakás odplata,
ať ty ji dostaneš a trůníš po boku
choti Hádovy.

*Pohřební průvod odejde nalevo; SBOR vystoupí na jeviště
a odejde za ním. Z paláce vyjde sluha*

SLUHA

Už spoustu cizinců znám z krajín rozličných,
co do paláce přišli Admétova k nám,
a já je obsluhoval; hosta horšího
než tenhle však jsem ještě v domě nepřijal.
Tak předně: i když viděl, pán že smutek má,
přec dovnitř šel a práh náš směle překročil.
Dál nechtěl skromně přijmout dary podané,
ač znal to neštěstí, a kázal přinášet,
když náhodou jsme něco hned mu nenesli.
Pak břečtanový pohár rukou uchopil,
mok z tmavé révy nesmíšený popíjel,
až zachvátil ho vína žár a rozechřál.
Též větévkami myrty skráně ověnil
a strašně hulákal. Zvuk dvojí dral se v sluch;
on totiž zpíval, nedbal nijak neštěstí,
dám Admétův jež stihlo. My však, sluhové,
jame lkali pro paní, ač oči zrosené
jame na Admétův rozkaz před ním skrývali.
A co já v domě hostil toho cizince
(je zloděj ničemný neb lupič nějaký),
a tou z domu vyšli už; já nešel s průvodem,
já nedal rukou sbohem — nad paní jsem lkal,
vždyť matkou byla mně i sluhům veškerým;
ta odvracela od nás nehod tisíce,
hněv mužův mírnila. Což klnu neprávem
já cizinci, když přišel v našem neštěstí?

HÉRAKLÉS vyjde z domu ověněn

Ty tam, co koukáš vážně a tak zamyšlen?
Tak zamračený k hostům nemá sluha být,
má přijímat je s myslí plnou vlídnosti.
Nic vidíš, že sem přišel pánův věrný druh,

však přijímáš ho s tváří chmurnou, nerudnou,
a na starosti máš jen cizí neštěstí.

Pojď sem, ať poněkud se staneš moudřejším.
Víš, jaký úděl dostal každý lidský tvor?
To zřejmě nevíš. Jak bys mohl? Proto slyš!
Je určeno všem lidem, aby zemřeli,
a z pozemšťanů není nikdo, kdo by znal,
zda bude ještě zítra mezi živými.
Kam dospěje náš osud, není zjevné nám,
to nelze poznat, zjistit žádným uměním.
A pochopils-li to, co slyšels ode mne,
jen raduj se a pij a věz: jen dnešní den
je zcela tvůj, vše další osud v moci má.
I Kypřanku měj v úctě: lidem nejsladší
je z bohů všech a je to vlídná bohyně.

Nech všechno ostatní a poslechni mých rad,
ač máš-li za pravdu, co říkám — myslím si,
že máš. Puť proto z mysli bolest přílišnou,
zde se mnou popíjej, též ověnci si skrání,
a nedbej strasti té. A já to jasně vím,
že z číše vína proud tě brzy unese
z těch pochmurných a zasmušilých myšlenek.
Když lidé jsme, též lidsky smýšlet musíme;
všem příliš vážným lidem čela chmurného
je život, jak já aspoň mohu posoudit,
ne opravdovým životem, leč soužením.

SLUHA

To víme též; však teď nás stihlo neštěstí,
kdy nehodí se věru veselí a smích.

HÉRAKLÉS

Ta mrtvá žena byla cizí. Netruchli
tak příliš; páni toho domu žijí přec!

SLUHA

Je siji? Neznáš strasti v tomto paláci?

HÉRAKLÉS

Ha znám je, jestli mi tvůj pán snad nezalhal.

SLUHA

Můj pán je k hostům tuze, tuze pozorný.

HÉRAKLÉS

Což pro tu cizí mrtvou neměl hostit mne?

SLUHA

Ta věru příliš k domu, příliš patřila.

HÉRAKLÉS

Proč o nějaké ráně král mi neříkal?

SLUHA

Ach, nech mě už, mě kruší strasti pánů mých.

HÉRAKLÉS

Což tvá řeč netýká se cizí pohromy?

SLUHA

Až viděl jsem tvou bujnost, nelál bych ti přec.

HÉRAKLÉS

Což snad můj hostitel si se mnou zahrával?

SLUHA

(Ty do domu jsi přišel v době nevhodné,

vždyť máme smutek — vidíš ostříhaný vlas
a černý oděv náš.]

HÉRAKLÉS

A kdopak zemřel zde?
Snad skonalo mu dítě? Otec staříčků?

SLUHA

Ach, hoste, zahynula Admétova choť!

HÉRAKLÉS

Co říkáš? Proč jste mě tu tedy hostili?

SLUHA

Náš pán se ostýchal tě z domu vykázat.

HÉRAKLÉS

Ach, nešťastníku, jakou ženu ztratil jsi?

SLUHA

My zhynuli jsme všichni, nejen sama choť.

HÉRAKLÉS

Já tušil to, když jeho šat jsem uviděl,
i vlas a slzy v očích. Přemlouval mě však
a říkal, že jde pohřbít cizí nebožku.
Já proti vůli své jsem překročil ten práh
a popíjel jsem v sídle hostitelově,
ač takový má žal. A teď tu hoduji,
skrání věncem zdobenou! To vina tvá, žes mi
tak veliké zlo smlčel, které stihlo dům.
A kde ji pohřbívá? Kam jít, kde stihnout ho?

SLUHA

Jdi přímo cestou, která vede k Lárise,
já s předměstí tam spatříš upravený hrob.

Odejdou do domu

HÉRAKLÉS

Ó srdce mé a ruko mnoho zkusivší,
teď doověď, jakým synem Diu zrodila
mě Elektryónova dcera Alkméné!
Vždyť musím já tu ženu, právě zemřelou,
jít sacheřnit, zpět domů Alkéstidu vzít
a Admétovi tak se musím odvděčit.
Já na vladaře mrtvých v černém oděvu
si počítám a myslím, že ho zastihnu
blíže hrobu, neboť dychtí krev pít ze žertev.
Až s úkrytu pak skočím, boha popadnu
a kruhem paží sevru, takže pocítí
ať bolest v boku — pak ho nevyprostí již
a pout nikdo, dokud mi tu ženu nevydá.

Když nezdaří se lov a bůh ten nepřijde
k svým hodům krvavým, pak sejdu v pochmurnou
tís vladařů podsvětních, k ctné Koře, k Hádovi,
a u ni požádám; jsem jist, že na světlo
ji přivedu a dám tu ženu do rukou
sám příteli, jenž vzal mě k sobě do domu
a nevykázal, ač ho stihlo těžké zlo,
jáť tajil a dety ke mně, muž ten šlechetný.
Kdo s Thessalů je lepší hostitel než on,
kdo s Řecku celého? A neřekne, že sám,
ať ušlechtilý, dobrem prospěl špatnému.

Héraklés odejde zadními dveřmi do domu
pro svou zbraň

ADMÉTOS *vrací se z levé strany s průvodem a sborem, jenž z jeviště opět sestoupí do orchestry*

Ach ouvej,
jak žalostný to návrat, pohled žalostný
na dům osiřelý! Ach běda mi, ach, ach!
Kam jít mám a kde stanout, co říci a co ne?
Kéž bych zahynul!
Jak nešťastného mne matka zrodila!
Toužím mrtev být, k nim dychtím sestoupit
a v jejich sídlech též si přeji pobývat.
Už netěší mě hledět na zář sluneční,
ani nohama se země dotýkat.
Dnes o takový skvost mě uloupila smrt
a odevzdala jej říši Hádově!

NÁČELNÍK SBORU

Jdi dále, dále jdi, vstup dovnitř paláce!

ADMÉTOS

Ach, ach!

NÁČELNÍK SBORU

Zaslouží vzdechů osud tvůj zlý.

ADMÉTOS

Ach běda!

NÁČELNÍK SBORU

Já dobře vím, že bolest stihla tě.

ADMÉTOS

Žel, ó žel!

NÁČELNÍK SBORU

Tim neprospěješ mrtvé.

ADMÉTOS

Ach, já nešťastný!

NÁČELNÍK SBORU

Tu žalostné je ovšem, že už nespátíš
tvát milé ženy své!

ADMÉTOS

Tim připomínáš mi, co srdce sužuje.
Nemůže mít muž větší bolest, než
stratil-li choť věrnou. Kéž nikdy v sňatku s ní
jsem nežil, nebydlel s ní v tomto paláci!
Žávidím, kdo z lidí nemá děti, choť.
Lkát nad životem jedním,
tu bolest lze i snést.
Však děti vidět nemocné,
lze svatební smrti pustošené,
ten pohled nelze snést, ač možné bylo by
i bez ženy žít stále a též bez dětí.

NÁČELNÍK SBORU

Nešťastný máš osud, osud zlý!

ADMÉTOS

Ach běda!

NÁČELNÍK SBORU

A tyhle nářky své nijak nekončíš.

ADMÉTOS

Ach, ach!

NÁČELNÍK SBORU

Je těžké snášet to, přece však...

ADMÉTOS

Žel, ó žel!

NÁČELNÍK SBORU

to snášej. Nejsi první, kdo takto ztratil choť.

ADMÉTOS

Ach běda, běda mi!

NÁČELNÍK SBORU

Jedny z lidí stihne toto neštěstí,
druhé jiné zas a na ně doléhá.

ADMÉTOS

Jak dlouhá žalost je a smutek pro milé,
co jsou pod zemí!
Proč zabránils mi, abych sám též do hrobu
se hlubokého vrhl s ženou převzácnou
a ležel v něm, muž mrtvý?
Dvě nejvěrnější duše místo jediné
by býval Hádés dostal, přepravené spolu
přes proud podsvětní.

NÁČELNÍK SBORU

Já příbuzného měl,
ten ztratil chlapečka,

jediné avé dítě,
hodně alž, a přec
nešťatí to snášel, když zůstal bezdětný,
s klidem, ač se sám již
skláněl k šedinám
a věk mu pokročil.

ADMÉTOS

Ó dome změněný, jak vstoupím do tebe?
Jak v tobě bydlet mám, když osud zvrátil se?
Ach běda, jaký to rozdíl!
Ža svitu pochodní tehdy jsem do tebe
přicházel, za zvuku svatebních písní,
a svíral jsem ruku své milené choti.
Ža mnou se ubíral průvod tak jásavý,
velebil zemřelou, velebil mne,
v sňatek že vstupujem vznešení rodem svým,
potomci vážených předků.
Teď plesně svatební nářek však vystřídal,
za oděv bělostný smuteční nyní šat
domů mě provází
na prázdné manželské lůžko.

NÁČELNÍK SBORU

Dříve jsi trvale
šťastný byl muž. Proto jsi neznalý
strastí. Přec jsi však zachránil
žít i duši svou.
Chť tvá ti zemřela,
pouto se převalo lásky.
Je to co nového? Přemnoha mužům již
manželky odňala
smutná smrt.

ADMÉTOS

Mé choti osud, přátelé, je patrně
 (ač nezdá se to tak) přec šťastnější než můj.
 Té žádná bolest se už nikdy nedotkne,
 vždyť ukončila, slavná, spoustu strastí, běd.
 Já sudbě vyhnul se, ač žít jsem neměl — teď
 žít budu život trpký, což už poznávám.
 Jak snesu, abych zde zas vešel do domu,
 kdo uvítá mě, koho mám tam pozdravit
 a s radostí tam vkročit? Kam se obrátím?
 To prázdno uvnitř, to mě z domu vyžene,
 až spatřím prázdné lůžko choti, křesla též,
 v nichž ona sedala, až všude v paláci
 prach spatřím na podlaze, s pláčem pro matku
 až děti padnou k nohám, až i čeledí má
 lkát bude, že tak skvělou paní ztratila.

Tak bude v domě. Venku sňatky Thessalů,
 ty šťastné, budou též mi trýzeň působit,
 i velké množství dívek, neboť zatěžko
 mi bude hledět na družky mé manželky.
 A leckdo takto řekne, kdo můj odpůrce:
 »Hle, žije hanebník, jenž nepodstoupil smrt
 a ze zbabělosti dal choť svou za sebe,
 čímž Hádu unikl — a myslí, že je muž!
 Má v záští rodiče, když nechtěl zemřít sám.«
 Tak k svému neštěstí zlou pověst budu mít.
 Zda, přátelé, mi může život milý být,
 když pověst zlá mě stíhá se zlým neštěstím?

Zastaví se skličeni a v hlubokém mlčení před domem

SBOR

Já vzlétl duchem k Múzám,
 v nadpozemskou výši, a ačkoli

jsem v mnoha naukách hloubal, nevidím
 nic mocnějšího nad nutnost,
 dokonce ni kouzla v thráckých deskách,
 kam Orfeus své rady
 vepsal pro lidi.
 Nepomohou léky, jež Asklépiovým
 potomkům dal Foibos,
 aby ulevil nám smrtelným lidem,
 plným strastí, běd.

Jediná jen Nutnost nemá oltáře,
 ni sochy k uctívání,
 nedbá o žertvy.
 Nešťihěj mě v životě,
 staň a velebná,
 mocnější než dosud.
 Vždyť dokonce i Zeus, co si usmyslí,
 s tvou pomocí jen koná.
 I nejpevnější kov svou silou rozdrtíš,
 uel Chalybů.
 Nezná slitování
 krutá mysl tvá.

Mocným poutem spjaly
 i tebe její paže.
 Buďtej to, neb nikdy mrtvé z podsvětí
 nemůžeš vynést už na svět, i kdybys
 plakal sebevíc. Zahaleni tmou
 i bohů synové hynou smrtí zlou.
 Drahá byla nám, když s námi žila zde,
 drahá bude nám, i když zemřela.
 V komnatu jsi přijal družku života,
 šťastnosti vzor
 mezi ženami.

Hrob manželky tvé ať větší vážnost má nežli jiných mrtvých.

Stejně ať je ctěn, jako bozi jsou, ať dostává se mu úcty poutníků.

Leckdo řekne pak,

až z cesty odbočí

k tvému náhrobku:

»Za manžela svého ta žena zemřela, teď je šťastným božstvem.

Buď zdráva, vznešená, a zdaru dopřej mi!»

Takovým pozdravem pocestný uctí ji.

NÁČELNÍK SBORU

Jak zdá se, Adméte, syn Alkménin sem jde a zřejmě k tvému krbu míří tento rek.

HÉRAKLĚS vystoupí z levé strany a přivádí mladou ženu zahalenou závojem

Je třeba k příteli vždy mluvit upřímně, ó Adméte, ne skrývat v nitru výčitky a mlčet. Stál jsem blízko tvému neštěstí a soudil, že se tu jak přítel projevíš.

Tys nechtěl říci mi, že leží žena tvá již mrtvá — naopak v mém domě hostils mne,

[jak měl bys na starosti cizí ženy smrt].

Já ověnil si hlavu, bohům nevhodně i vína ulil jsem v tvém domě nešťastném:

já musím, musím kárat toto jednání, ač nehodlám tě rmoutit ve tvém neštěstí.

Jen oznámit ti chci, proč obratem jsem zas

sem přišel. Tuto ženu do té doby chraň,

než bistonského krále usmrtím a sem

zpět s koňmi thráckými pak přijdu. Rád bych se

zas vrátil, ale když mít úspěch nebudu,

tu ženu ti jak služku v domě ponechám.

Ta přišla do mých rukou s velkou námahou:

já závod veřejný, jejž kdosi pořádal,

si našel, zápasníků úkol důstojný,

a tam jsem dostal ji jak cenu vítěznou.

Kdo svítěžili tam jen v lehčích závodech,

ti odvedli si koně; v těžších — v zápase

neb v pěstním boji — získal vítěz dobytek

a navíc ženu. Když jsem přišel tam, já měl

jsem za hanbu si nechat ujít skvělý zisk.

Nu dost, a jak jsem řekl, ženy té si hled:

vždyť pracně získanou, ne úskokem, ji sem

teď vedu; časem též i ty mě pochválíš.

ADMÉTOS

Ne k tobě z neúcty, neb že bys odpůrcem

mým byl, já ztajil ti své ženy osud zlý;

však k žalu by se nový žal zas přidružil,

v domě kdybys býval vešel druha jiného;

dost na tom, že jsem truchlil nad svým neštěstím.

Tu ženu, vládce (Ize-li), o to prosím tě,

však do ochrany přikaž tomu z Thessalů,

kdo nekusil co já. Vždyť ve Ferách máš dost

svých přátel — tím můj žal mi nepřipomínej.

Ať v domě bych ji viděl, slz bych nemohl

se dále zdržet — nemoc nemocnému mně

já nevolej, vždyť dost jsem stížen neštěstím.

A kdepak mladou ženu v domě choval bych?

A že je mladá, svědčí ozdoby i šat.

Žda bude pod mou střechou s muži bydlet zde?

Jak bez úhony bude, s muži mladými

když bude žít? Vždyť mládež, Héraklee, lze

jen stříti udržet. Chci tvého zájmu dbát.

Zda do ložnice mám ji mrtvé choti vést?
Jak mohl bych jí její lůžko postoupit?

Dvou výčitek se bojím: jedné od lidí,
snad káral by mě kdos, že blaha dárkyni
jsem zradil — jiné, mladé v náruč vrhám se —;
na zesnulou musím velký ohled mít,
vždyť hodna je mé úcty. Ty však, ženo, věz,
ať kterákoli jsi, že s Alkéstidou máš
týž těla tvar a též s ní stejnou podobu.
Ach běda, při bozích, tu ženu odved' mi
 pryč z očí, nenič mne, dost zdeptaného již!
Vždyť na ni hledím-li, mně zdá se, na svou choť
že hledím. Srdce rmoutí to a z očí se
mi řinou proudem slzy. Ach, já ubohý,
jak trpké je to hoře, které prožívám!

NÁČELNÍK SBORU

Já nemohu tvůj osud věru velebit,
však kdokoli jsi, snášet musíš, co bůh dá.

HÉRAKLÉS

Kéž takovou bych moc měl, abych na světlo
tvou choť zas mohl vyvést z říše zemřelých
a prokázat ti tuto službu přátelskou!

ADMÉTOS

Vím dobře, chtěl bys to. Však jak to udělat?
Vždyť nemohou se mrtví na svět navrátit.

HÉRAKLÉS

Ty mírni se a nes ten žal, jak sluší se.

ADMÉTOS

Je snasší nabádat než hoře mužně nést.

HÉRAKLÉS

Co prospěje ti, chceš-li stále bédovat?

ADMÉTOS

Já sám to uznávám, však touha žene mne.

HÉRAKLÉS

Je láska k zemřelému k slzám dohání.

ADMÉTOS

Ta zdeptala mě víc, než mohu vyslovit.

HÉRAKLÉS

Ha, vzornou ženu ztratils. Kdo to popírá?

ADMÉTOS

Už nebudu mít nikdy radost z života.

HÉRAKLÉS

Čas zmírní ránu tvou — je čerstvá doposud.

ADMÉTOS

Tu časem můžet' zvát, ač je-li časem smrt.

HÉRAKLÉS

Tvoji touhu zmírní žena — nový sňatek tvůj.

ADMÉTOS

Čas vyslovil to? Mlč! Vždyť to jsem nečekal!

HÉRAKLÉS

Což ty se neoženíš? Lůžko osiří?

ADMÉTOS

Z žen žádná nespočine se mnou na lůžku!

HÉRAKLÉS

Což myslíš, že tím mrtvé choti prospěješ?

ADMÉTOS

Tu musím v účtě mít, ať kdekoli teď dlí.

HÉRAKLÉS

To chválím, chválím sic, však bláznem nazvou tě.

ADMÉTOS

Těž snoubencem už nikdy nebudeš mě zvat.

HÉRAKLÉS

Já chválím tě, že věrně miluješ svou choť.

ADMÉTOS

Ať zemřu, zradím-li ji, i když nežije!

HÉRAKLÉS

Nuž tuto skvělou ženu přijmi do domu.

ADMÉTOS

Ne, při Diovi prosím, otcí tvém, to ne!

HÉRAKLÉS

Když neučiníš to, pak věru pochybíš.

ADMÉTOS

A učiním-li, bude hrýzt mé srdce žal.

HÉRAKLÉS

Jen poslechni, ta služba přejde v prospěch tvůj.

ADMÉTOS

Ach!
Když nikdy nezískals tu ženu v zápase!

HÉRAKLÉS

Když zvítězil jsem já, pak zvítězils i ty.

ADMÉTOS

Tať krádná řeč — ta žena ať jde ale pryč!

HÉRAKLÉS

Když musí, půjde. Dřív jen uvaž, musí-li!

ADMÉTOS

Ha musí, nebudeš-li za zlé mi to mít.

HÉRAKLÉS

Jen vím, a proto chci svou vůli prosadit.

ADMÉTOS

Buď po tvém, ale mně to není po chuti.

HÉRAKLÉS

Však pochválíš mě jednou, jenom poslechni!

ADMÉTOS *přikazuje sluhům*

Nuž odveďte ji, mám-li do domu ji vzít.

HÉRAKLÉS

Ne, nikdy sluhům tvým tu ženu nesvěřím!

ADMÉTOS

Když přeješ si, pak sám ji odveď do domu!

HÉRAKLÉS

Tu ženu odevzdám jen tobě do rukou!

ADMÉTOS

Ni rukou se jí netknu — dovnitř smí však jít.

HÉRAKLÉS

Mám důvěru jen ke tvé vlastní pravici.

ADMÉTOS

Ač, pane, zdráhám se, ty k tomu nutíš mne.

HÉRAKLÉS

Jen podej směle ruku, chop se cizinky!

ADMÉTOS *podává Alkéstidě ruku s odvrácenou tváří*

Už vedu ji, jak kdybych stínal Gorgonu.

HÉRAKLÉS

Už dráha ji?

ADMÉTOS

Ba držím.

HÉRAKLÉS

Chraň ji, v budoucnu

pak řekneš, že syn Diův šlechetný je host.

*Sejme ženě závoj*Jen pohleď na ni, zdali není podobná
tvé manželce! A nech už nářku, šťastlivče!

ADMÉTOS

Či, boží, říct mám? Jaký nečekaný zjev!
Synu ženu vskutku vidím! Či snad některý
mě z bohů jenom mámí klamnou radostí?

HÉRAKLÉS

Tu jiná není — hledíš na svou manželku!

ADMÉTOS

Kde nějaký to přízrak není z podsvětí!

HÉRAKLÉS

Jsem přítel tvůj a duchy nezaklínám přec!

ADMÉTOS

Já na svou choť se dívám, již jsem pohřbíval?

HÉRAKLÉS

Buď jist — však popíráš své štěstí? Chápu to!

ADMÉTOS

Mám oslovit svou choť jak živou? Dotknout se?

HÉRAKLÉS

Jen oslov ji — máš všechno, po čem toužil jsi.

ADMÉTOS

Ó postavo a tvář mé ženy předrahé!
Zas mám tě nedoufaje, že tě spatřím kdy.

HÉRAKLÉS

To máš — a nechat bozi nezávidí ti!

ADMÉTOS

Ó největšího Dia synu šlechetný,
žij blaze, ať tvůj otec stále chrání tě.
Tys jediný mě opět zdvihl k životu.
Jak vyvedl jsi na svět z podsvětí mou choť?

HÉRAKLÉS

Já s vládcem zemřelých se pustil do boje.

ADMÉTOS

A kde jsi s bohem smrti zápas podstoupil?

HÉRAKLÉS

Tam u hrobu jsem z krytu rukou lapil ho.

ADMÉTOS

Proč stojí tu ta žena a nic nemluví?

HÉRAKLÉS

Dřív nesmíš od ní ani slovo zaslechnout,
než vymaní se z moci bohů podsvětních
sle očistou a nežli vzejde třetí den.
Již dovnitř veď ji a jak spravedlivý muž
i přítě, Adméte, buď vlídný k hostům svým.
Buď zdráv! A já půjdu úkol dokončit,
jako určil mi můj vládce, syn to Sthenelův.

ADMÉTOS

Jen zůstaň u nás dál, buď hostem u krbu!

HÉRAKLÉS

Až někdy přítě, teď však musím pospíchat.

Odejde vlevo

ADMÉTOS

Měj ve všem zdar a kéž se opět navrátíš!
Já oběť a celé zemi přikážu,
ať tanec strojí pro tu šťastnou událost
a z žertev děkovných ať na všech oltářích
se kouří, neb náš život v lepší změnil se,
než dřív byl. A rád přiznám, že jsem štěstí muž.

*Odejde s Alkéstidou i s družinou do paláce*NÁČELNÍK SBORU *odchází se sborem z orchestry*

Musbu různých skutků nebešťané činí.
Musbu bozi splní, v co nedoufali jsme.
Co čekáme, to zase nevyplní se,
co očekáme, tomu cestu razí bůh.
Tak se také skončil tento příběh náš.